СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. No. 10. Jersey City, N. J., Wednesday, January 14, 1925. VOL. XXXIII. Ч. 10. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 14. січня, 1925. THREE CENTS

Бора домагається спеціяльної сесії конгресу.

ВАШИНГТОН, 12. січня. — Сенатор Бора виголосив в сенаті промову за скликанням спеціяльної сесії конгресу для ухвалення допомоги фармерам. Бора говорив, що републиканці таку допомогу обіцяли підчас виборів.

ПРИЧИНИ УСТУПЛЕННЯ ГЮЗА ЩЕ НЕ ВИЯСНЕНІ.

ВАШИНГТОН, 12. січня. — Питанне уступлення секретара стейту Гюза ще далі лишається таємницею, якої справдішні причини невідомі.

Нині подано з Білого Дому до відома, що на місце Келоґа, котрий буде наступником Гюза, американським амбасадором в Англії стане Гафтон, дотеперішний амбасадор в Німеччині.

Конґрес увесь далі губиться в здогадах, що було справдішною причиною резиґнації Гюза, котрого урядованне всі хвалять.

ЕЛЕКТОРИ ВІДДАЮТЬ ГОЛОСИ.

ВАШИНГТОН, 12. січня. — Нині зібралися в столиці кождого стейту електори, які мають своїми голосами вибрати президента Злучених Держав після того, як голосував народ минувшого падолиста.

Голосованне відбувалося звичайно в стейтовім сенаті. По відданню голосів вибрано післанця, який має завести сі голоси до Вашингтону. Два стейти вибрали такими післанцями жінки.

АЛЬКОГОЛЕВИЙ МОНОПОЛЬ.

ВАШИНГТОН, 12. січня. — Сенатор Кузенс домагається від конґресу зарядження слідства над монополем над алькогольним промислом.

Після слів сенатора, одна спілка підприємців має в своїх руках майже всі склади алькоголю та всіх причандалів до виробу та торговлі алькоголем.

АҐІТАЦІЯ ЗА ЗРОСТОМ ВОЗДУШНОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШИНГТОН, 12. січня. — Сенатор Ковпленд виголосив в сенаті промову за збільшенном американської воздушної фльоти.

На його думку, се піднесе Злучені Держави військово й торговельно.

АРЕШТУВАЛИ ГУБЕРНАТОРА ЗА ХАБАРНИЦТВО.

ТОПІКА, Канзас, 12. січня. — Стейтовий суд арештував нині Джонатана Дейвиса, котрий нині скінчив своє урядованне яко найвисший урядник стейту, та його сина, котрих обжаловують за бранне хабарів за безправне помилуванне одного підроблювача банкових чеків.

Оба вони зложили високу кавцію та вийшли на волю. Того самого дня губернатор ставав на великім вічу, на якому було до 8,000 учасників, та ручив їм, що він не винуватий.

ЗА ВИПЛАТУ РОБІТНИЧОГО ВІДШКОДОВАННЯ.

ОЛБАНІ, Ню Йорк, 12. січня. — Стейтовий сенатор Найт, предложив леґіслятурі резолюцію за тим, щоби розвести слідство над причинами, чому підприємства виплачують так поволи відшкодовання за ушкодження робітників при праці. Здається, що причиною сього є брак фондів у стейтовім бюрі праці на оплату посередників у суперечках межи робітниками та підприємцями.

УВІЛЬНЕННЄ УРЯДНИКІВ, ЩО КРАЛИ.

НЮ ЙОРК, 12. січня. — Небувалий вирок видав нині федеральний суддя Винслов. Судив він чотирох почтовців, обжалованих за крадіж марок підчас урядовання. Суддя увільнив їх від кари на тій основі, що сі урядники мають скандально низьку робітничу заплату.

ВІДДАВ МАЄТОК СВОЇМ РОБІТНИКАМ.

НЮ ЙОРК, 12. січня. — Альмеріндо Портфоліо, італійський іміґрант, що приїхав сюди бідним іміґрантом та зробив міліоновий маєток на робленню одежий, віддав свій маєток своїм 6 робітникам яко дарунок та поїхав до Італії. Маєток його рахують на 7 міліонів долярів.

АРЕШТОВАНИЙ НА ОСНОВІ ПРИКАЗУ, ВИДАНОГО 4 РОКИ ТОМУ.

НЮ ЙОРК, 12. січня. — Нині арештовано Константа Флірманса, голяндського артиста, проти котрого ще 4 роки тому виняла одна жінка варант за зломанне обіцянки женитися з нею.

ГЮЗ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗРОСТОМ ЧИСЛА ЗЛОЧИНЦІВ.

АТЛАНТА, Джорджія, 12. січня. — Секретар стейту Гюз виголосив тут відчит про зріст числа злочинців, в якім заявився за розбудженням серед суспільности бажання карати остро проступників.

НА РАТУНОК ПРОКАЖЕНИМ.

НЮ ЙОРК, 12. січня. — На річних зборах Американської Місії для Прокажених, що відбулися тут вчора, раджено над поширенням організації на весь світ.

Після обчислень бесідників, в світі є 2 міліони прокажених (себто 1 особа на кождих 800 душ). В Злучених Державах їх є від 500 до 1000 осіб. Всі вони живуть в повнім відосібленню.

ЦІКАВЕ ВІДКРИТТЯ.

НЮ ЙОРК, 12. січня. — Підчас поглублювання нюйорського порту добуто з намулу в воді мармурову різьбу стариннної роботи. Знатоки кажуть, що різьба була зроблена ще за римських часів і представляє голову цісаря Августа. Як вона попала в воду, не прослідженно.

Сьогорічна коляда для Рідної Школи в старому краю.

КОЖДА УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА, КОЖДА ЦЕРКВА, КОЖДЕ ТОВАРИСТВО, БРАТСТВО, СЕСТРИЦТВО, СПІЛКА, БИЗНЕС І Т. Д. ПОВИННІ ЗЛОЖИТИ ВІД СЕБЕ ЛЕПТУ НА РІДНУ ШКОЛУ.

КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДЯНИН І УКРАЇНСЬКА ГРОМАДЯНКА, БЕЗ УСЯКОЇ РІЖНИЦІ, ПОВИННІ ЖЕРТВУВАТИ ВІД СЕБЕ, ПО СВОЇМ СИЛАМ, ЖЕРТВУ НА ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ПРОТИ НЕВОЛІ, ЯКУ НА НЕЇ НАКЛАДАЮТЬ ХВИЛЕВІ ПОЛЬСЬКІ ОКУПАНТИ.

НІХТО З УКРАЇНЦІВ НЕ ПОВИНЕН ВІДТЯГНУТИСЬ ВІД ТОГО ЗАГАЛЬНО-НАРОДНЬОГО ОБОВЯЗКУ.

ЖЕРТВИ ПОСИЛАТИ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАННЄ НА АДРЕСУ:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN STREET, PHILADELPHIA, PA.

48 ЛІТ ЖДАВ НА ВИЇЗД ДО АМЕРИКИ.

Ню Йорк, 12. січня. — Сюди приїхав іміґрант польський Жид Лайб Колько, котрий має 58 літ, а котрий будучи 10-літним хлопцем обіцяв своїй матери, що не поїде до Америки. Колько ждав 48 літ на її смерть і аж старцем вибрався в Америку по її смерти.

БУРІ НА ОКЕАНІ.

Ню Йорк, 12. січня. — Кождий корабель, що приїзджає з Европи до Америки привозить на собі грубу верству леду. Кождий з них опізняється на кілька днів через бурі, які лютують на океані. Корабель Франконія, прим., приїхала з одноденвим опізненням, перебувши страшну тридневу бурю.

ДЛЯ ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА АВТОМОБІЛЕВИХ ВИПАДКІВ.

Олбані, Н. Й., 12. січня. — В стейтових леґістратурах радять тепер над придуманням закона, який зменчивби число випадків від автів.

В нюйорській стейтовій леґістратурі внесено проект, щоби обмежити скорість їзди на публичних дорогах до 35 миль на годину.

КОНҐРЕС ШПИКІВ.

В найблищих днях має відбутися під проводом короля російських шпиків Дзержинського конґрес російських шпіонських орґанізацій. В конґресі має приняти участь понад 1000 осіб. На дневному порядку конґресу є справа реорґанізації російської шпіонажі за кордоном та отворення в пяти місцевостях Европи філій черезвичайки, під проводом совітських аґентів.

СВІЧНИК ПОЛЬСЬКОЇ НАУКИ

„Позенер Таґеблят" помістив недавно статтю німецького ученого др. Беранза, який називає Осендовського скомпромітованого бляґера „свічником польської науки, цвітом і гордощами польського географічного звання і виявляє, що польські університети іменували його почесним доктором своїх факультетів.

ПРОЄКТ ПРАВОСЛАВНИХ ПАРАФІЙ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

Міністерство релігійних віроісповідань опрацювало проект православних парафій. Тепер очікують лише митрополита Діонисія для „узгоднення проєкту, після чого буде оголошене відповідне розпорядження.

Польські ґазети подають такі відомости про цей проект: „Православних парафій буде: 1. У воєвідстві білостоцькім 242.112 душ 64 парафій, чи 1 парафія на 3.780 душ; 2. у воєвідстві новогорудськім на 449,166 душ 119 парафій, чи одна парафія на 3,700 душ; 3. у воєвідстві поліськім на 798,770 223 парафій чи 1 парафія на 3,570 душ; 4. у воєвідстві виленськім на 270,574 душ 90 парафій чи одна парафія на 3.000 душ. У воєвідствах волинському й Люблинському скількість парафій ще не установлена, бо не має порозуміння з митрополитом, котрий знаходиться на курації в Карльсбаді.

Крім парафій проєкт предбачує певну скількість філій, котрі матимуть власну церкву, будинки для священника, землю, але будуть обслугуватись вікарними священниками, що підлягатимуть священникові парафіяльному. Таких філій має бути: у воєвідстві білостоцькім 13, у воєв. новогрудськім 28, у воєв. поліськім 88. і у воєвідстві виленськім 22.

ЗАРАЗЛИВІ НЕДУГИ В ТЕРНОПІЛЬСЬКИХ ШКОЛАХ.

Від батьків, що мають свої діти в українській ґімназії в Тернополі отримує Діло отсе письмо: Глядючи на поведінку краєвих шкільних властий бачимо, що справою здоровля українських дітей ніхто не цікавиться. З причини лютуючої пошести шкарлятини позачиняно всі середні школи в Тернополі за виїмком единої української ґімназії. Тимчасом знаємо, що трапилися численні випадки занедужання і серед дітвори цієї української школи. Може би шкільна власть вглянула в цю справу, та не дозволили переводити таких ризиковних експериментів на наших дітях.

КЛОПІТ ЗІ „ЗОЛОТИМИ" З ПОГАНОГО СРІБЛА.

Польське міністерство фінансів обурюється наклепами, наче би срібні 2-золотівки були срібними лише з верха, а в середині був мідяний кружок. Монети мовляв бути з суцільного срібла 750-ої проби, а хто розсіватиме инші вістки, які підривалиб авторитет польських гроший той відповідати ме перед судом. Одночасно повідомляють, що до Англії виїзджає делеґат польської менниці у справі виробу нового транспорту срібних 2-золотівок, які відчеканили у Злучених Державах, теж саме з парижської менниці мають надійти до Польщі срібні монети.

НОВІ ОБМАНСТВА В ПОЛЬСЬКІЙ ІНТЕНДАНТУРІ.

До Тернополя приїхала зВаршави слідча комісія з міністерства військових справ, а з львівської округи друга комісія, — обі в справі великих обманьств у тернопільській військовій інтендантурі. Виявилось, що на підставі фальшивих посвідок на доставу ріжного краму й на підставі фальшивого цінника інтендантура робила виплати що вкупі спричинили втрату державного скарбу на кількадесятьтисяч золотих. Річ ясна, що при цих „трансакціях" загрілось чимало метких фаховців від легенького заробітку, імовірно найдуться між ними й „високопоставлені", особи...

ЩАСТЄ В НЕЩАСТЮ

В канцелярії дра Льва Ганкевичча при вул. Руській ч. 3 доконано на днях влому, при чому вкрадено машину до писання і жіночий светер. На щасте патролюючий на ґубернаторських лавах поліцай Ґіртлер придержав якогось підозрілого типа з клунком під пахою. Той кинув клунок і втік. В клунку була власне машина і светер.

ОГОНЬ В ЛІСІ.

В лісі біля Купичволі жовківського повіту підпалив хтось стирту сіна бар. Торха. Шкода виносить 500 золотих. Поліція припускає, що тут мусів зайти випадок пімсти, або саботажу.

Большевицька влада касує привилеї фабричних робітників

МОСКВА, 12. січня. — Советська влада зачинає покидати соціялістичні засади й у відношенню до міського фабричного робітництва.

Советська влада проголосила нові приписи для роботодавців і робітників, на основі яких приватні роботодавці мають вже право самі наймати робітників і підписувати з ними на власну руку умову про заробітну платню.

На основі сих приписів роботодавці можуть уже на власну руку віддалювати робітників; продовжувати день праці, не вчислюючи обідної пори до дня праці; заборонювати робітникам приходити до праці пізно і відходити з робітні чи фабрики завчасно.

Також відтепер робітникам не будеться вчислювати свят до днів праці і за позаобовязкові години (овертайм) роботодавці мають платити їм лиш о половину більше замісць подвійної заплати, як се було від осени 1917 року досі.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ВЛАДА КАСУЄ „БІРЖІ ПРАЦІ".

МОСКВА, 12. січня. — Большевицька влада скасувала так звані „біржі праці", на яких мусіли реґіструватись усі робітники, щоби відтак через „біржу праці" дістати роботу. Ся реґістрація була примусова для всіх міст, що мали понад 10,000 населення і переступленне сього припису роботодавцями або робітниками підлягало карі.

Та се було вельми непрактичне, раз через удержуванне великого числа урядовців для ведення тих „бірж праці", а друге і через те, що міліони робітників гайнували безмірну скількість часу на ходженне і вижидуванне по „біржах праці".

Вистарчить згадати, при кінці минулого року було на „біржах праці" зареґістрованих півтора міліона безробітних.

До того робітники звичайно вводили „біржі праці" в блуд подаючи себе за фахових робітників, коли вони були нефаховими. Відтак се спричиняло тільки богато замішання в промислі.

На місце скасованих „бірж праці" будуть тільки бюра праці, до яких може зголоситись по посередництво до роботи всякий, хто захоче, без примусу або й наказу.

ГУСТА МРАКА В ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН, 12. січня. — Вчера була тут така страшна мрака, що устав весь рух в місті.

Навіть омнібуси не могли заїхати до ґаражів і спинилися по улицях.

Наслідком темноти було много зударів на улицях і випадків.

Тільки на диво літак, що прилетів з пасажирами з Парижа, злетів у Ганґарі ціло і висадив подорожних. Летун побачив ганґар по сильних світлах, але пасажирі, коли висіли, зараз загубились у ґустій мраці.

ПЛЯН ДОСА.

ПАРИЖ, 12. січня. — Сюди приїхав з Берліна ґенеральний аґент аліянтських „воєнних відшкодовань", Американець Сімор Паркер Ґілберт.

Він здасть аліянтській комісії „воєнних відшкодовань" звіт про се, як Німеччина виконує свої зобовязання у відношенню до аліянтів на основі пляну Доса, який увійшов в житте, 1-ого вересня, 1924.

На думку Ґілберта Німці сповнюють свої зобовязання і він вірить, що плян Доса буде успішний.

ЙОФФЕ ПРО РУМУНІЮ.

ВІДЕНЬ, 12. січня. — Тутешній російський амбасадор Адольф Йоффе заявив, що Румунія може обновити приязні зносини з Росією, коли згодиться на плебісцит в Бесарабії, щоб вирішити про її державну приналежність.

Він додав, що Росія не будувала молдаванської републики на Україні проти Румунії, а тільки тому, що вона признає автономію всім національностям.

ФРАНЦУСЬКИЙ АМБАСАДОР В МОСКВІ.

МОСКВА, 12. січня. — Сюди приїхав учера новий французький амбасадор Жан Ербет. Разом з ним приїхала його жінка і штаб амбасади. Він замешкав в домі давньої французької амбасади.

Його привитали представники міністерства закордонних справ Шмуль Кан і Дмитро Фрорінський.

Привитавшись, новий французький амбасадор заявив, що першою умовою для привернення правильних зносин між Францією і Росією є признанне російських довгів у Франції, які є справою цілого французького народу, бо позичкові бонди купили були і держать у себе многі тисячі французьких селян. Коли се питанне буде розвязане, казав Еберт, то симпатії Французів звернуться до Росії.

Большевики йому відповіли, що вони не можуть платити довгів, коли не дістануть кредитів заграницею.

„ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА ФАШИСТКА".

РИМ, 11. січня. — Сюди приїхала Американка з Ню Йорку, Дж. А. Дрейк, котра займається збиранням жертв на молоко для голодних дітий в Італії.

Муссоліні відзначив її за її працю, назвавши її „першою американськой фашісткою".

РОСІЙСЬКІ КНИЖКИ ЗАГРАНИЦЕЮ.

БЕРЛІН, 9. січня. — Від часу нападу большевиків на Петербург і Москву російські еміґранти видали закордоном 3,735 ріжних книжок в міліонах примірників.

За сей час повстало заграницею 130 російських накладчиків, з яких 87 є в Берліні.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НЕ МАЮТЬ ВІДВАГИ

В стейті Канзасі ведеться вже від довшого часу боротьба за те, чи орґанізація, звісна під назвою Ку-Клакс-Клена, має право вести там свою діяльність.

Що се таке Ку-Клакс-Клен, відомо. Се тайна орґанізація, яка поставила собі за ціль удержати в Америці перевагу по стороні старих іміґрантів анґльо-саксонської крови, протестантської віри, білої раси. Для сеї цілі не цофається перед ніяким средством. Просто все, що підриває силу ворогів американської републики, яких Клен бачить у всіх Муринах, католиках і свіжих іміґрантах, вважається освяченим орудєм для Кленсменів. Свою діяльність Кленсмени закривають маскою охорони американської конституції, а їх діяльність від кількох літ се одна низка ломання горожанських прав супроти нечленів. У своїй боротьбі Клен не вживає явних средств, але послугується таємничостю. Його члени носять на зборах і при роботі простирала на все тіло й каптури на голову.

Серед повоєнної деморалізації ся орґанізація розвела широку діяльність. Уряди, стейтові та федеральні; зпершу не дуже то мило дивилися на неї, але відтак замовкли. Горожани нераз закликали федеральний уряд до заяви проти Клена, але уряд навіть перед виборами відмовився видати заяву проти Клена. Навіть у юніях Клен показав свою силу та не дав до ухвалення острих резолюцій проти його діяльности. З хвилею як уряди закинули боротьбу проти злочинної діяльности Клена, боротьба мусіла спасти на плечі самої суспільности. І на її плечах ся боротьба досі й лишається.

Найгорячійша боротьба велася в стейтах Луизіяні та Канзасі. В сьому послідньому стейті при осінних виборах виступав один кандидат, який виразно кандидував на анти-кленівську програму. Він перепав, але боротьба ведеться далі. В неї вже вмішаний уряд стейту, до котрого Клен подався недавно о признанне його явною орґанізацією. Прови сеї прозьби виступили сейчас невпереджені громадяни, домагаючися від уряду заборони Кленови роблення дальшого бизнесу в стейті. Клен подався о признанне його небизнесовою, добродійною корпорацією. І ось сими днями найвисший суд того стейту видав оречення, яким признає Клен не добродійною орґанізацією, але бизнесовим підприємством, бо Клен продає ріжні причандали, як простирала, маски, тощо. Супроти сього Клен мавби постаратися о бизнесову інкорпорацію, а не о чартер добродійної орґанізації.

Ся заява суду на зовні виглядає, як заборона Клена. Поличником заборона є, але не присудом смерти. Присуд дає Кленови дозвіл постаратися о бизнесовий чартер та робити бизнес яко торговельна корпорація. Значить, як не буком, то палкою. Судовий присуд є приміром разячою безпринципства зі сторони тих, які з уряду покликані до береження принципів.

СИЛА НІМЕЧЧИНИ

Американські урядовці, фінансісти і політики, як секретар скарбу Ендру Меллон, голова міжнародньої торговельної палати Виллис Г. Бут, Бернард М. Барух, сенатор Бора й інші, кажуть, що Німеччина вертається до праці з повним завзяттєм, та що вона скоро відзискає свою давню силу. А відзискавши силу, кажуть вони, вона відзискає і своє давне становище яко одна з перших могучих держав світа.

Се правда, що Німеччина береться із завзяттєм і відомою німецькою пильностю до праці. Правда теж, що вона й фінансово оздоровлюється, бо впорядкувала свій буджет. Та фінансовий успіх лиш завдяки ощадности і тому, що не видає на армію і фльоту, а не тому, що вона нібито відзискує передвоєнне становище.

Бо і якже можна говорити, що Німеччина вертається до передвоєнного стану і скоро осягне ту силу, яку мала перед війною? Прецінь Франція забрала її копальні угля, зеліза, потасу на заході, а на сході що не могла сама забрати, то віддала своїй нездарній служці Польщі, ограблюючи Німеччину і з горішньо-шлеського угля. Прецінь французьке війско стоїть на німецькій території для нищення зелізного промислу Німеччини, щоб його коштом збудувати французький зелізний промисл. Прецінь та окупація і не пускає німецьких продуктів закордон. І прецінь Франція силоміць стягає з Німеччини „воєнні відшкодовання". Щороку хоче з неї стягнути 2½ мілярда золотих марок.

Ч[illegible] се такі річи, що заповідають, що Німеччина відзискає [illegible] передвоєнну силу? Можна дуже сумніватись.

Німеччина відзискує внутрішню силу моральну і заводить у себе ощадність і бодай сим буде висша від своїх ворогів, особливо від Франції, але се ще не приверне їй колишньої могучости.

До сього треба освободження її земель на заході і сході, увільнення від безконечних „воєнних відшкодовань", від воєнних погроз, а навіть треба віддачі її кольоній.

Та се не так легко станеться, поки не буде якогось нового перевороту в Европі.

Догосподарювались!

Звіт Чубаря перед московським ВЦК-ом про господарський стан України.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Голова совітсько-українського уряду Чубарь виступив 5. грудня перед московським центральним Виконавчим Комітетом з великим звітом про господарський стан України. Звіт займає мало не цілу сторінку в харківських „Вістях" (ч. 282), де його надруковано під пишним наголовком: **„Діяльність українського уряду"**.. Але краще булоб поставити, який небудь инший наголовок, напр.: „Ми тому не винні", або: „Інтриґи жовтоблакитної контрреволюції". Тоді люде, може подумали б, що то через якусь чужу напасть Україну доведено до того катастрофічного стану, в якім її змалював Чубарь. А тепер виходить, що „український уряд" сам перебирає всю на себе. Не хотячи сказали правду.

Варто булоб передрукувати цілий той звіт, щоб навіть сліпі побачили й глухі почули, о якого занепаду большевики довели Україну. Але шкода місця. Та й користи великої від того не буде, бо ледве, чи в кого стане терпеливости, щоб прочитати 800 рядків сухих дат і чисел. Краще той звіт трохи процідити йпро віяти. Хай полова піде завітром, а залишить ся саме зерно. Хай словесна вода спливе, а залишиться сама суть.. Буде й тоді над чим подумати й розважити.

Сільське господарство.

Сільське господарство-хліборобство — це основа українського економічного життя. Ще й нині з хліборобства живуть 22 і пів міліона душ населення з загальної кількости 27,6 міл. душ усеї людности совітської України.

Що ж каже Чубарь про стан сільського господарства на Україні?

Він каже слідуюче (подаємо його власні слова, не міняючи в них ані титла, ніже тії коми.)

„Урожайність хлібів у 1922 р. зменшилась до 50 пудів, у 1923 р. — до 47,3 пуд. в 1924 р. — 37.6 пудів.

Товаровість селянського господарства, що становила за мирного часу 42 прц. знизилася до 25 прц.

Кількість коней не доходить до рівня 1917 р. на 27, 6 прц... Норма забезпечень робочою худобою до сього часу не дійшла до норми 1916 р. В одній третій округ України продовжується зменшення робочої худоби... Відбуваються збільшення числа тих господарств, що не мають худоби. У 1922 р. з 100 господарств не мали робочої худоби 33: корів — 25,4. 1923 р. число господарств, що не мають робочої худоби, збільшилось до 52,7 на 100, а тих, що не мають корів — до 34,1.

Валовий збір хліба по найбільш оптимістичних обрахунках ледве, чи перебільшить 658 міл. пуд. проти 965 міл. пуд. минулого року... У 1923 р. Україна дала 378 міл пуд. зайвого збіжа, яке не тільки покрило недостачу окремих частин СРСР у 156 міл. пудів., але й дало лишки в Союзі в 222 міл пуд.. У нинішнім році чистий зиск сільського населення ледве, чи буде більше від 88 міл. пудів!..

Думаємо, що досить.

Це називається: „Діяльність українського уряду". На полі сільсько-господарства наслідки блискучі.

Фінанси.

При всій нашій антипатії до п. Чубаря мусимо в однім віддати йому справедливість: він без жалю й без страху зриває шати з таємниць большевицької господарської політики на Україні.

По щирости розповівши, до чого „український уряд" довів сільське господарство України, п. Чубарь досить отверто розкриває перед нами й таємниці своєї фінансової господарки.

З його звіту довідуємось, що на Україні наложено сього року посередних і безпосередних податків **120,3 міл. карб.** Крім того треба сюди зарахувати 92 міл. карб. харчового податку, наложеного виключно для селян. Нарешті, треба ще причислити сюди т. зв.„неокладні" прибутки уряду, які виносять найменше 120 міл. карб. Так по ниточці добираємось до клубочка і довідуємось, що Україна дає річно найменше 330 міл. карб. державних прибутків.

Тепер гляньмо скілько з цих грошей залишається на Україніні.

„На потреби обєднаних наркоматів було асиґновано **26 міл.** карб. Поверх бюджету було асиґновано ще на дитяче харчування. **549 тис.** карб. та на збільшення платні вченим **240** тис. карб (яка щедрість!) На Обєднані наркомати замісць призначених 13,4 міл карб. було фактично видано лише 12,8 міл. карб"...

Скільки ж маємо разом видатків на Україну? **Тридцять девять міліонів пятьсот вісімдесять девять тисяч карбованців.** Так мовив сам Чубарь.

Зібрати 330 міліонів і витратити 39 і пів міліонів — при таких умовах окупація України вже представляється непоганим інтересом. Правда ж, пане Чубарю?.

Инші галузі.

Наводимо ще кілька витягів із того славного звіту:

„До сього часу на електрифікацію України було витрачено всього 6 прц. коштів асиґнованих із союзних джерел...

Безробіття на Україні не зменшується (мягко сказано). На 1. липня (а на 1. грудня?) по 26 біржах праці нараховувалось 194.500 безробітних (а скільки було поза біржами?). Та допомога, що подається безробітним, є занадто мала... До цього часу відпущеними кредитами забезпечувалось біля 18 прц. безробітних. По плану на 1923-24 рік ЦК по боротьбі з безробіттям повинен був одержати до 2.261 ти. карб. одержав же він до серпня включно всього лише 1.555 тис. карбованців...

Сільсько-господарська кооперація, як і раніш, відчуває недостачу капіталу. „Сільський Господарь" переживаєа значні фінансові труднощі. Єдиний вихід з цього — це дати „С. Г. довготермінову позичку не менш 2.5 міл карб., але **український уряд не може цього зробити, бо не дістав таких грошей з загально союзних коштів....**

Через недостатній відпуск коштів на тракторобудівництво були значно відсунуті терміни масового випуску тракторів, що викликало необхідність придбання тракторів, закордоном".

Москва задоволена.

Московський Ц. В. К., вислухавши звіт Чубаря, ухвалив резолюцію, в якій „з задоволенням" зазначає („Вісти" 278)

а) Значні успіхи що до зміцнення Радвлади на Україні,

б) Успішне стягання податків і, зокрема, єдиного с.-г. податку.

І так далі.

Розуміємо вдоволенне Москви, але приєднатись до нього не можемо.

Прага 24. грудня 1924.

Радянин.

Г. Чупринка.

ЗИМА.

Ось де вам діти, вода й сухарі,
Нуте-ж мерщій до вечері!
Хай собі вітер гуде в димарі,
Віє і в вікна і в двері.

Хай заверюха мете за вікном,
Снігом курінь обвиває,
Землю оголену білим сукном
Аж до весни укриває.

Вже перетерпимо; голод, [нудьгу...
Хай нас зіма обмітає,
Наша надія на волю другу
Щиро над нами витає.

Ті, що в будинках роскіш- [них живуть,
Нам не поможуть в недолі;
Ну, та дарма! І сами пропли- [вуть
Хвилі нудьги та неволі!...

ЗАБОРОНА ПОСОЛЬСЬКОГО ВІЧА В СТАНИСЛАВОВІ.

В неділю 14. грудня в Станиславові др. Лев Бачинський скликав за дозволом тамошнього старства прилюдне віче. Присутний на салі комісар поліції уперве перебив промову дра Льва Бачинського з доманганням, щоби промовець не критикував поліцію. Др. Л. Бачинський відповів, що поліція, це установа загально громадського значіння і тому її діяльність не може бути байдужою широкому громадянству. Мабуть комісар задовольнивсь цею відповідю але не на довго. Др. Л. Бачинський почав обговорювати закони про мову й вказував, наскільки самі польські установи не шанують і дотримують цих законів. Адже інституції І. і ІІ. інстанції повинні відповідати на питання і заяви їхньою мовою; тимчасом ось наприм̀ір станиславівсяке старство відповіло на його дра Л. Бачинського українське подання у справі даного віча — по польськи. Тут знову вмішався комісар поліції; він обурився критикою урядових чинників і — розвязав віче.

На те встав присутний на вічу посол Васильчук і заявив від себе і в імени присутного посла А Братуня, що він відкриває посольське справоздавче віче. Комісар поліції пробував протестувати, але посли показали йому свої леґітимації і поучили що вони мають право відкривати свої віча без нічийого дозволу. Посол П. Васильчук промовляв вже якої пів години і, торкнувшись ріжних справ зупинився на кольонізації. Але тут знова схопився комісар поліції і заявив катеґоричним тоном, що забороняє промовляти послові П. Васильчукові і розвязує віче. Одночасно на його свисток почали вдиратися на салю сконсиґновані під будинком поліцаї. Щоб оминути поважної колотнечі др. І Макух вернувся до зібраних вічевиків з покликом піддатися силі і спокійно розійтися. Таким робом самоволею провінціонального функціонара поліції позбавлено голову двох соймових послів. У цій справі буде в соймі внесена інтерпеляція.

ПОДЯКА.

Я низше підписаний складаю як найсердечнійшу подяку У. Н. Союзови і Головному Урядови за уділенне мені запомоги з фонду убогих в сумі $50. Се для мене дуже велика поміч в моїм так критичнім положенню, в якім находжусь під сю пору. Також дякую урядникам місцевого відділу за уділенне запомоги з братської каси в сумі $168. Нехай жиє У. Н. Союз і нехай зростає в сотки тисяч членів, а до тих, що ще не стоять в У. Н. Союзі кличу: Ідіть днесь і вступайте в його члени, бо се сторож і опікун вразі нещастя.

Стефан Вовк,
член відділу 200 Вільна Україна
Вудгейвен, Л. Ай.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, подає до відома всім своїм членам, що на річнім мітингу, котрий відбувся дня 3. січня 1925, зістав вибраний слідуючий уряд на рік 1925: Николай Пігура, предс.; Мих. Косоноцький, заст. предс.; Стефан Кот, касієр; Яків Сай, заст. кас.; Василь Гіль, секр. фін.; Григорій Шустикевич, секр. рекорд.; Семко Мисак, Онуфрій Колісник і Левко Панас, контрольори. Слідуючий мітинґ відбудеся в четвер, 15. січня 1925 р. о год. 7-мій вечером в гали У. Н. Дому під ч. 367 St. Paul's Ave. Проситься всіх членів прийти на мітинг, а не членів проситься прийти і записатись в члени. Припоминається всім, що ювилейна кампанія продовжена тому користайте з того та приводіть своїх знакомих і сусідів і записуйте в члени до такої славної своєї рідної організації, яким є У. Н. Союза.

ПАЛМЕРТОН, ПА. Бр. св. О. Николая, повідомляє ще раз всіх своїх членів, що річний мітинґ відбудеться дня 16. січня в пятницю о 7-мій год. вечером в гали церковній на Делавар Еве. Просимо раз зійтися, бо є дуже важні справи до полагодження, мусимо дещо ухвалити, делеґата на конвенцію вибрати і також брак більше урядників. Мітинґ був проголошений 28. грудня та ніхто не прийшов і так остало. — І. Климишин, предс.; М. Куба, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. ім. Усп. Пр. Богород., від. 123, повідомляє, що річний мітинг відбудесь о 7-ій годині вечером в суботу, 17. січня 1925 в гали церковній під ч. 428 сема улиця. На порядку дня справозданне касове за 1924, вибір уряду на рік 1925 і другі важні справи до полагодження. — Микита Кузьмич, предс.; Іван Тарас, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 76. повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячний мітинґ відбудеся в суботу, 17. січня 1925 точно о години 7.30 вечером на гали 93 Van Buren St. Проситься членів, щоб прибули на мітинґ бо є досить справ [illegible] полагодження. Будемо вибирати [illegible] та на конвенцію. Повідомляє[illegible] на річнім мітингу вибрано [illegible] уряд на сей рік: Павло Ром[illegible], предс.; Стефан Питляр, заст. предс.; Стефан Стойко, касієр; Григорій Сивчук, заст. касієра; Олекса Лисак, секр.; Андрій Дідилівський, заст. секр.; Лука Ланчак і Олекса Витязь, контрольори книжок, Олекса Биндюга і Андрій Куций, надзирателі хорих; Василюк Міхал, дверник. Кождий член має мати адресу секретаря, котра є: Alex. Lysak, 677 Market St., Newark, N. J.

..СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться дня 17. січня о годині 7-мій вечером в Українськім Горожанськім Клюбі, 103 S. Main Ave. Обовязком є щоби всі члени були присутні бо є важні справи до полагодження. Рівнож дається до відома, що на річних зобрах дня 20. грудня 1924 вибрано урядників на 1925 рік: Іван Цястон, предс.; Методій Бадан, кас.; Роман Рубльовський, секр.; Петро Гнатюк, Еміліян оМрозовський, Николай Дутчак, контрольори. — Р. Рубльовський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, подає до відома всім членам, що на річних зборах, дня 21. грудня 1924 вибрано уряд на рік 1925 як слідує: Іван Солтис, предс.; Василь Цільник, заст. предс.; Іван Ґалецький, секр. бін.; Павло Боднар, заст. секр. фін.; Петро Лещух, касієр; Григорій Галецький, заст. касієра; Мик. Марків, секр рек.; Михаїл Феник, заст. секр. рек.; Василь Вересюк, Михаїл Порада, Дмитро Шагай, контрольори книжок; Василь Одинський, Юрій Гайовий, простісц; Григорій Опир, Іван Тимців, Петро Свистун, контрольори хорих; Іван Слободзян, Дмитро Федун, хоружні; Олекса Мидвідь, дверник. Збори будуть відбуватися як і передше, що трета субота по першім. Слідуючі збори відбудуться в суботу дня 17. січня 1925, точно о години 8. вечером в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та улиця Ню Йорк. Проситься членів, щоб всі явились на збори бо суть важні справи до полагодження. Також проситься членів, щоби привели зі собою нових членів. Будеться принимати до У. Н. Союза без вступного, а до Братства після статута. Неявившийся член на зборах підлагає карі після ухвали. — І. Солтис, предс.; Н. Марків, секр. рек.

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Василія Великого, від. 214, повідомляє, що надзвичайний, річний мітинг відбудесь о 3-тій години попол. 18. січня, в домі секретаря під ч. 2938 Поплар Еве. Буде справозданне зі старого року і вибір нового уряду. Проситься всіх прибути. Неявившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник $1.00. — К. Свистович, предс.; В. Зеліско, секр.

ЛОРЕЙН. О. Бр. св. Адрея, від. 128, повідомляє всіх своїх членів, що мітинг відбудеся дня 18. січня 1925 року, під ч. 3152 Norfolk Ave. Проситься так місцевих як і позамісцевих членів зійтись на сей мітинг точно о 2-ій годині пополудни. На річнім мітингу, котрий відбувся 21. грудня, вибрано отсей уряд на рік 1925: Онуфрій Зазуля, предс.; Володимир Каршень, секр.; М. Пошивак, касієр. — Волод. Коршень, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 66, повідомляє усіх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітинг братства відбувся дня 27. грудня 1924. На сім мітингу вибрано отсей новий уряд на 1925 рік: Ів. Лазорчик, предс.; В. Бугера, заст.; К. Верескла, фінанс. сек.; А. Дубас, заст.; Л. Фединяк, рек. секр.; Ів. Бугера, заст.; Н. Виткович, касієр; Я. Цомпель, заст.; Олекс. Буряк і П. Зятик, контр. комісія; Ф. Маліща і І. Ватралик, надз. хорих; Д. Биндас і Ів. Дубас, хоружні. Рівнож повідомляється, що братство відбуває свої місячні мітинґи в першу пятницю по 10-ому кождого місяця при 318 E. 72 улиці в Ню Йорку. Хто хотів би бути членом [illegible] або членом У. Н. Союза, нехай зголоситься на повисше подану адресу, а братство його радо прийме як до братства так і до Союза після статутів. — Леон Фединяк, секр.

..ТОЛІДО, О. Бр. св. Николая, від. 167, вибрало на річних зборах дня 21. грудня слідуючий новий уряд на рік 1925: Б. Онисько, предс.; Іван Лоняк, заст. предс.; Й. Рощіпка, фін. писар.; М. Блясецький, рекорд. писар; М. Корнова, скарбник; А. Онисько, заступник скарбника; Е. Галай, контролбор; П. Зьонкевич, опікун хорих. Слідуючі збори перші в року 1925, відбудуться в неділю, 18. січня гали Лабронка Копер Штрайхер, о 2. години пополудни точно. Кождий член має явитися на перші збори вроку, бо є дуже важні справи непокінчені з річних зборів. Котрий член мав би в той день важну перешкоду, проситься повідомити предсідателя відділу перед зборами: Б. Онисько, 923 Nebraska Ave. Неявившийся член платить кару після ухвали відділу. — Й. Рощіпка, секр.

ІСТ ЯНҐСТАВН, ПА. На річнім мітингу Тов. Сокіл, від. 218, вибрано новий уряд на 1925 рік як слідує: Іван Клюс, предс.; Никола Санаґурський, заст.; Михайло Сорока, фін. секр.; Федор Козенко, рек. секр.; Стефан Стахура, касієр; Михайло Єдинак, заст.; Михайло Ткачищин, Ст. Калка, Ст. Ґриночка, контрольори; Василь Гілан, Стефан Мельник, дозирателі хорих; Іван Лисиґан, дверник; Йосиф Стахура, Николай Нановський, до фани. Мітинґи будуть відбуватися як і перше, в трету неділю по першім. Слідуючий мітинґ відбудесь дня 18. січня о годині 3-тій пополудни. в гали таліянській під ч. 764 двайцята улиця. Кождий член повинен бути на сім мітингу, бо будесь роздавати календарі. — Мих. Сорока, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє свої хчленів, що річний мітинґ відбувся 21. грудня на котрім вибрано новий уряд на рік 1925 як слідує: Гр. Ясінський, предс.; П. Пошивак, заст. предс.; В. Шеремета, кас.; М. Телевяк, заст. кас.; В. Бартош, секр.; М. Кривий, заст. секр.; В. Колодій, С. Корчинський і О Буката, контрольори; С. Періжок, Н. Матраль, надзирателі хорих. Мітинґи відбуваються в гали парафіяльній на Clippert Ave. по пятнайцятів першої неділі. Слідуючий мітинґ відбудесь 18. січня. Проситься всіх членів на сей мітинг прийти і подати свої докладні адреси. Так само мають члени забрати календарі на рік 1925. Проситься запамятати адресу секретаря: W. Bartoch, 6620 Pelouze Ave., Detroit, Mich.

КАНЗАС СИТІ, КАНЗ. Бр. св. Володимира, від. 323, повідомляє всіх членів позамісцевих, що річний мітинґ відбувся дня 21 грудня, на котрім зістав вибраний новий уряд: Дмитро Яремко, предс.; Сидор Звадюк, касієр; Дмитро Кархут, секр. фін.; Николай Янчишин, секр. рек.; Петро Ярема, контрольор; Іван Москаль, надзиратель хорих; Василь Фединишин, Василь Шіляк, хоружні; Мітинґи відбуватися будуть в трету неділю по першім. — Дм. Кархут, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Повідомляється усіх членів Тов. Українська Січ, від. 170, що місячні збори відбудуться в пятницю, 16. січня, в гали Укр. Народ. Дому (на долині міста) під ч. 72 Моріс стріт. Початок точно о годині 8. вечером. Проситься усіх членів прибути на збори конечно і вирівнати свою залеглість. Також пригадується усім, щоб пирнесли місячний податок зі собою за два місяці: січень і лютий, після нової ухвали, як було потверджено на річних зборах. Повідомляється також, що місячного податку не будеться відбирати поза зборами! Тому хто не може сам прибути, нехай свою належитість передасть другим. — А. Кругляк, предс.; С. Мушинський, кас.; Йосиф Вацлавський, фін. секр.; Пасічник, рек. секр.

КОРТІС БЕЙ, МД. Бр. св. П. і П., від. 55, повідомляє, що мітинґ відбудеться 18. січня в гали церковній о 3-ій годині пополудни. Проситься всіх членів щоби прийшли на мітинґ і привели зі собою нових членів, бо від трих місяців будуть приймати до Бр. і до У. Н. Союза без вступного. Просимо всіх явитися на мітинґ, бо єще маємо до полагодження народні справи, а також так вибрати делегата на XVI головну конвенцію, котра відбудеться в цвітні 1925 в Рочестер. — Йосиф Семенків, предс.; Николай Шандровський, секр.

На поміч українським дітям

Рідна Школа із Західної України кличе о поміч!
Поміч потрібна негайно!
Як помогти?

Нехай кожде українське товариство в Америці на найблизшому мітингу ухвалить від себе допомогу в сумі від 5 до 25 долярів і зараз вишле на Рідну Школу до Обєднання.

А кождий свідомий Українець і Українка нехай вишле НЕЗАПЛАЧЕНИЙ досі народній податок за 1923 і 1924 до Обєднання, в сумі 6 долярів.

Тоді Обєднанне вишле зовсім вистарчаючу допомогу до старого краю на українські приватні школи і на оборону сих шкіл усіми можливими способами.

Спішіться, бо пізно іноді значить [illegible].
Допомогу посилайте через Обєднанне на адресу:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

М. Чернявський.

ЖУРАВЛІ.

Тихо в небі голубому
Вільна ключа журавлів
Держе шлях від нас до дому,
До невідомих країв.

Може там, де пирамиди
По пустинях вік стоять,
Де пісчані краевиди
Сном безмрійним міцно сплять;

Там, де Нилу чисті води
Ллються в жовтих берегах, —
Слід торішньої господи
Найде знову кожен птах.

І з дружиною своєю
Стане в купі клопотать,
Стане дружно, спільно з нею
Знов оселю поновлять.

Тільки все-ж палкими днями
В плесах Нилу мовчазних
Під новими небесами
Спогадае він об тих,

Любих північі країнах,
Де недавно він літав,
Де по плесах і лощинах
Теж у спеку сумував;

Де під час той хуртовина
Снігом критиме лани,
І, сповита мов дитина,
Річка бачитиме сни...

Полетіли... ледве мріють...
Шлях-дорога, добрий час!
А степи зазеленіють —
Знову просимо до нас!

—o—

ЯК ОБХОДИЛИ СВЯТО КОТЛЯРЕВСЬКОГО В М. ВОЛОДИМИРІ НА ВОЛИНІ.

—o—

Холмська ґазета Наше життя пише:

Шануючи память батька новітнього українського писменства Івана Котляревського, українське громадянство м. Володимира і повіту заздалегідь приготовлювалось до урочистого свята на день 90-ої річниці смерти Ів. Котляревського (помер він 10-го падолиста 1834).

В справі приготовлювання до свята все йшло гаразд аж до приїзду новоназначеного настоятеля собора Наркиса Данилевича. На другий день по приїзді о. Данилевича до нього завітала делеґація з метою поінформовувати його про свято Котляревського, попросити його, аби він не відмовився відправити Службу Божу і панахиду в Українській мові.

На відправу Служби Божої в українській мові о. Данилович не погодився не глядючи на благословеніє митрополита, але приобіцяв делеґації дати відповідь через пару днів.

Безсумніву, що о. Данилович ще до приїзду свого до Володимира був „накручений" окремими особами, явно ворожими до всього українського з хрунів розумових недоносків малоросійсько - московського толку.

„Ріжні дезертири української нації, бувші „служіліе люди" (волосні писарі, підканцеляристи і т. д.) з чорносотенного московського союзу почали оббивати пороги новопризначеного настоятеля і „обделивать його во всю", закриваючи йому очи на дійсність і настроюючи його ворожо проти Українців.

Нелегко було українській делеґації відшукати в призначений день о. Данилевича. Знайшли його в домі сенатора-о Герштанського, де він в присутности сенатора і інших осіб дав слово і запевнив делеґацію що Служба Божа в день свята Котляревського буде відправлена ним соборно в Катедрі в Українській мові. А панахиду відправить запрошений православний митрофорний протопресвитер о. Пащевський. Остання відповідь о. Данилевича стала відомою всій Володимирській парафії. Громадяньство з нетерпінням чекало почути урочисту Службу Божу і панахиду у своїй рідній мові. Настав день свята в неділю, 23. падолиста. Зранку ще до дзвону почали вже збиратись до церкви місцеві парофіяни і приїзні з далеких сіл повіту. Настрій у всіх молитовний святочний. Але вістка про те, що настоятель змінив своє слово і обіцянку відправляти Службу Божу в українській мові, як острий ніж врізалась в серця віруючих.

Пізнійше почало виявлятися, що група засліплених московським шовінізмом осіб, замасковано, чи отверто ворожих до всього українського, піднесла настятелеви Данилевичови в листі меморандум в якому ганебно намовляє його проти Українців і української Служби Божої. Підписи зібрались, як оповідають несвідомі затуманені підписчики, під певною демаґоґічною пресією і аґітацією в імя царської Росії (в цьому вся суть зарита).

Служба почалась. В Катедрі по береги повнісінько людий. Духовеньство в вівтари править по славянськи, а хор знаменито співає по українськи.

Після причастя о. Данилевич вийшов з промовою, яку зразу почав так по російськи „приймітъ мене странного"... У відповідь на ці слова вирвалось з грудей многотисячного народу: „не треба! геть!"

О. Данилевич повернувся кругом, вибіг у вівтар і раптово почав скидати із себеризи, не докінчивши Служби Божої.

Службу Божу закінчив о. Петро Табінський і закрив царскі врата.

Весь многотисячний нарід, як вкопаний, стояв і не рушився з місця чекаючи відправи панахиди по Котляревському.

Проходить 20 хвилин, ніхто з духовеньства не виходить правити панахиду. Хтось з присутних пішов у вівтар просити духовенство, але вийшов безуспішно. Нарід стоїть і чекає напружено, гнів на духовенство і на кучку „істінно-русских" з московського монархістичного табору зростає. Щоб заспокоїти нарід і запобігти можливим небажаним ексцесам, перед народом зявився б. посол Комаревич і запропонував відспівати Котляревському „Со святими упокой".

В цей мент зявився церковний староста і почав щось говорити, але многотисячний натовп з ненавистю йому відповів: „геть, вон, Москаль, доволі"... (Між іншими сей пан перед парафіянами видає себе за Українця, за що навіть обивательство дістав.

А перед сим дехто з гопкомпанії „істінно русскіх" кричав до Комаревича: „Вон, вон", чути було переважно жіночі голоси істеричних дам..

Критики затихли, коли вся церква почала разом співати: „Со святими упокой". По закінченню сього вийшов з вівтаря о Табінський і повідомив, що панахида зараз буде відправлена по українськи. Перед вічною памятю" прекрасне коротке слово сказав о. Пащевський, а по закінченню панахиди промовляв о. Данилевич, який сказав, що він сам завинив, і всю вину в тому, що викликало бере на себе, що він був введений в блуд тою ґрупою, що намовляла його не служити по українськи, а тепир він мовляв переконався, що Служби Божої на рідній українській мові бажає многотисячний народ, через що він од сьогодня встановляє одну Службу по славянськи, а другу по українськи.

У вечері в день свята Котляревського в помешканні товариства „Просвіта" відчитав др. Річинський прекрасний реферат на тему про життє діяльність і творчість Котляревського, а також аматорський гурток улаштував виставу „Наталка Полтавка", яка з боку сценічного і художнього була переведена бездоганно. Публики було повно, яка осталась цілком задоволеною.

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовження)

(19)

Більше мені не треба було знати! Пророкове око! Отже у цій невеличкій залізній пущці є скарб, за котрий можна купити цілий Львові, а бодай половину Ринку! А я, убогий хлопчина, челядник у торговлі пана Шпитка, я мужицька дитина без даху і без хліба, я є повірником і сторожем цього скарбу, за котрий лилася кров і за котрим князі листи розписують! А той камінець, такий чудний, такий дорогий, що не заплатиш його цілісеньким возом золота, лежить у ванькирику, в моїй вбогій скринчині. Ніщо в ній нема, лише кілька сорочин, стара підбірська сукмана, пара подертих чоботят і молитвенник!

Першою моєю думкою було, бігти зараз до дому і поглянути, чи залізна пушка є ще в цій бідній скринці, що не мала навіть замка. Останніми часами я зовсім забув про нього і не бачив його вже досить давно. Йду отже до дому, але не від Ринку, бо боявся стрінути Кайдаша, лише від улиці, що була ззаду від мійського муру. Бо камениця пана Шпитка мала два входи. Застаю задню браму замкнену, бо її в неділю все замикали на цілий день. Я в поспісі мойому й забув про те. Хочу вертати до Ринку, коли чую, що мене хтось ззаду сильно вхопив за рамя. Оглядаюся мерщій, і начеб опира побачив я. Стою і не ворухнусь і наче закаменілий з нечайного жаху!

Надімною стояв пан Йост Фук. Вліпив у мене свої зеленковаті ісвітячі наче у кота вочі, а на устах у нього був сміх, з котрим мені здавався ще страшніщим. Не сказав ні слова. Стиснув іще сильніще моє рамя і повів мене за собою. Хвилину я йшов проти волі, наче бездушне сотворіння. Та коли я ввійшов так кільканацять кроків, шарпнувся з усієї сили, хотів вирватися. Одначе Фук іще кріпще стиснув мене своєю долонею і потягнув дальше за собою.

— Пане Фук, — кажу — пустіть мене, чого шарпаєте мене!

— То ти знаєш мене? питається й веде мене дальше.

— А ви мене знаєте? Що я вам винен і що хочете від мене?

— Ти Івась Бистрий з Підбіря — каже Фук спокійним голосом, але таким гострим, що аж зморозило мене — ти Івась Бистрий, і коли не пійдеш зі мною тихо, спокійно, покірно, як приятель із приятелем, то памятай, що лише пальцем рушу, і начеб земля розступилася перед тобою, зараз тут буде пан Кайдаш і пан війт, а за ними міські посіпаки.

Приложив палець до уст, велів мені мовчати. І знову так грізно глянув на мене, що дрож пробігла мені по спині. Не було що довго надумуватися. Колиб я боронився і кричав, могло би бути лише гірше зі мною. Отже я сказав собі, що краще йти на божу волю, з цим страшним чоловіком, як відразу на ратуш, до тюрми, може ще в страшніщі руки Кайдаша, пана війта, міських посіпак, а хто зна чи і не ката?

Так війшли ми на Руську вулицю, а з Руської на ріг Ринку до Фатрівської камениці. Там було мешкання пана Фука. Війшли ми на перший поверх. Фук застукав голосно до дверей. Після довшої хвилини відчинила нам погана стара баба, голова завинена в жовту хустку, з під якої вилазили розхрістані жмутки сивого волося, великі круглі окуляри на горбатому носі, що подобали на сову.

Я ніколи не бачив чарівниці. Та коли я прибув до Львова, то мені оповідав пан Доманський, що якось рік цьому спалили стару кушнірку Шурикову; в уряді мали доказати їй практики з нечистою силою. Отже подумав я собі, що Шурикова мусіла певно так виглядати, як ца страшна баба. На моє щастя, Фук дав знак цій бабі (а була то його мати), щоби пійшла собі. Я цієї відьми може більше боявся, як самого Фука.

Коли ми вже були самі у кімнаті, пан Фук пустив моє рамя, бо досі кріпко все ще держав мене, замкнув двері на ключ, сів на зидлику, глядів на мене мовчки, як кіт на зловлену миш. Я тимчасом прийшов уже трохи до себе й набрав трохи відваги тай почав я думати над собою, що то робити би і як то видістатися би з цієї матні? Я був уже не малий хлопчак, шіснацятилітній, на мої літа доволі сильний, міг би вже неодному хлопцеві ставитися на руку. Отже поглянув я пильно на Фука, начеб хотів зміріти й зважити його очима, чи дамся йому, чи не дам і чи теж силоміць не видруся з рук цього лихого чоловіка. Але Фук видно зараз відгадав, що маю на думці й на оці, бо поглянув на мене пронизливо, вийняв із піхви свій мечик, попробував пальцем вістря і знову сховав. Потім поглянув так на мене, начеб самими очима хотів сказати: „Не туди, братіку, дорога!"

— Тепер можемо побалакати собі — відізвався Фук за малу хвилинку, а говорив уже досить поправно по українськи, бо кільканацять літ тому примандрував був до Львова.

— Я з вами, пане Фук, не маю ніщо до діла — кажу — і ніщо до говорення.

— Але я маю з тобою — каже Фук на це. — Маю тебе поздоровити від пана Кайдаша. Він здоров, ти не добре поцілив його рискалем, треба було краще.

— Я сам бачив сьогодні Кайдаша і тішуся, що жиє, бо я не хотів вбити його.

— Отже ти мусів бачити і жида Мордаха. А може вже й знаєш, за чим він тут приїхав?

— Не знаю і не треба мені знати — кажу сміливіще, бо я почував, що скромність із цим чоловіком не придасться мені нінащо.

— Тому не в голові тобі це, бо не знаєш, але як дізнаєшся, буде инакше. Мордах приїхав до Львова зловити когось такого про котрого ти дуже дбаєш. Віддасть його на ратуш. А цей хтось — то ти.

— А завіщож мене мають ловити? — питаюся.

— Завіщо? Зате, що ти вбийник і злодій.

— То не правда!

— Яж того не кажу. То вони кажуть. Одначе я не хотів би бути в твоїй шкірі і дуже мені тебе жаль.

— Коли вам мене жаль, пане Фук — кажу на це — то чомуж мене на силу держите під ключем і з мечем надімною стоїте, наче над злочинцем?

— Бо хочу тебе рятувати, Івасю.

— Рятувати буде мене Бог, а ви пустівь мене.

— Дякуй вже тепер Богові, що тут сидиш — маєш за що. Колиб ти знав, що тебе жде, то на вколішках благав би мене, щоби я не випустив тебе відсіля, на поріг клався би, а не хотів би вийти.

Поглянув я на нього недовірчиво і сердито, що кривдить мене ледащо тай ще кпить собі з мене. Зараз теж Німець зміркував і так каже:

— Саме тепер, коли ти в мене, ратушеві посіпаки, котрих пан війт вислав, шукають тебе у пана Шпитка. Колиб я не стрінув був тебе і не сховав у себе, вже були би взяли тебе на ратуш, вже би ти небоже сидів у Доротці.

— А завіщож малиб мене брати до Доротки? — кажу нібито сміло. Але в душі я не дуже то був сміливий, бо Доротка, то була назва тюремної темниці. До неї вкидали найбільших злочинців у Львові.

— Не будеш ти брехати передімною, не обріхаєш мене. Я знаю досить, а ти знаєш більше.

— А щож ви знаете проти мене?

— Хто приятелював із цим козаком Семеном Бердишком? Хто з ним напав на гостинци жида Мордаха? Хто зрабував це, що жид мав при собі? Хто закопав і викопав?

—То діло козака, не моє. Я нікого не напав і не обрабував. Шукайте собі Семена, коли вам треба його.

— А що ти влісі викопав? — спитав нечайно Фук. І поклав обі долоні мені на плечі, так гостро впялив у мене очи, начеб мене аж до душі хотів пронизити.

Я видержав його погляд, ані моргнув і кажу:

— Ніщо.

(Дальше буде).

ГІМНАСТИКА.

Учитель гімнастики повів нас найсампеперед до дуже високих стовпів: треба було видертися на стовп і тоді стати на поперечний брус. Дероссі та Кореті видерлися швидко, як малпи; навіть маленький Прекосі виліз швидко, хоч йому й заважав довгий аж до колін жакет. Старді важко дихав, почервонів, як индик, скреготав зубами; та хоч як йому важко було лізти, а таки зліз; Нобіс теж зліз і став на брусі, гордо випростувавшися; а Вотіні двічі спустився вниз, не долізши до гори, не зважаючи на гарне нове вбрання з синіми смужками, що йому пошили за-для гімнастики. Щоб краще було лізти, ми всі намазували собі руки живицею.

Дійшла черга до Гароне. Він поліз спокійнісенько, жуючи хліб. Мені здається, що він міг би ще й когось із нас знести туди на плечах, — такий він був дужий та міцний.

Після Гароне поліз кволий Нелі. Скоро побачили школярі, як він ухопився за стовп своїми довгими та худими руками, зараз же почали сміятися та глузувати з нього. Але Гароне, склавши свої великі руки на грудях, обвів усіх таким поглядом, наче сказав: хоч тут і вчитель, та я добрих стусанів надаю тим, хто сміяти-меться й глузувати-ме. Всі зрозуміли його погляд і зараз-же замовкли.

Нелі почав лізти, але-ж скоро втомився бідний, дихав важко, обличчя посиніло, чого змокріло від поту. Учитель сказав:

— Годі тобі! Спускайся вниз!

Але він не спускався, а, напружуючи всю силу, ліз усе вище, вище. Я боявся, що він осьось зсунеться по стовпі вниз тільки-що живий. Бідний Нелі!.. Тим часом Гароне, Дероссі, Кореті підбадьорювали його:

— Ще, ще трошки, Нелі! Не бійся! Ще трошки!

Нелі ще дужче напружився, аж застогнав, виліз іще вище, і вже йому зосталося до поперечного бруса всього долоні на дві.

— Ура! — скрикнули всі. — Не бійся! Ще трішечки!

Нарешті Нелі схопився рукою за брус. Ми всі заплескали в долоні.

— Добре! — сказав учитель. — Ну, тепер уже досить, лізь униз.

Та Нелі хотів вилізти аж на брус, так як і инші; напружився ще трохи і зіперся на брус ліктями, тоді колінами і нарешті підвівся й став на брусі, важко дихаючи; радісно всміхаючися звідти на нас. Ми знову почали плескати в долоні, а Нелі глянув на вулицю. Я теж глянув туди і крізь листя та крізь штахети побачив на пішоході Нелину маму: вона ходила туди й сюди, не насмілюючися глянути на нас.

Нелі зліз униз і всі почали його поздоровляти. Він був схвильований, розчервонівся і був зовсім не такий, як звичайно. Потім, як уже ми вийшли з школи, мати кинулася до Нелі, обняла його, поцілувала і спитала його, трохи турбуючись:

— А що, синку, як тобі повелося? чи добре?

Ми всі разом одказали;

— Все дуже добре. Він виліз на стовп так, як і всі... А, знаєте, він дужий! І спритний! Він усе зробив так, як і инші.

Е. де Амічіс.

ЦИГАН-КОСАР.

(Народна казка).

Був собі богатий хазяїн та мав собі кума цигана і просив його, щоб він прийшов до нього косити. Циган йому каже: „Куме, а хто піде косити зо мною?". А хазяїн: „Пошлю, — каже, — наймита з тобою." А циган хазяїнові: „Я піду, куме, до тебе, — аби твій наймит слухав усе, що я йому скажу, і робив те. А що в тебе їсти, куме, буде?" — „Дам хліба, сала, чарка горілки рано, в полудень і в вечір, пятьдесять копійок грошей". — „Згода!"

От хозяїн і каже наймитові: „Будеш усе робити, що циган загада, чи робити, чи що". То як вийшли вони на поле і пішли вони по першому покосові до половини гін, і там виріс берестюком?" — А наймит: „Добре спати на полудень у холодочку". А циган каже: „Ану, трошки ляжемо!" Узяли, полягали вони спати. Поспали, прокинувся циган та й питає: „А-ну, встань, Іване, подивися, що люди роблять?" А Іван устав і каже: „Робили, робили, а тепер сіли обідати". А циган одвічає наймитові: „Е, а ми не люди? Гайда та й ми будем обідати. Давай сало!" Пообідали вони, а циган знов пита: „А подивись, Іване, що люди роблять?" Іван каже: „Що люди роблять? Пообідали та й спочивали лягають!" Циган каже: „Е, а ми не люди? Гайда і ми спати!" Взяли, як лягли, та й спочивали до самого підвечірку. Попрокидалися, — циган знов каже Іванові: „Подивись, Іване, а що люди роблять?" — „Устали та й відвечіркують". А циган: „А ми що-ж не люди? Давай лиш сало, будем і ми підвечіркувати;" Підвечіркували, а циган каже: „Вставай лиш, пане-брате, подивись, чи багато ми накосили. Вставай та ходім ще косити мем", Пішли знов по одному покосові, і пита циган Івана: „Подивись, Іване, що люди роблять?" А той каже: „Що роблять? Покосили, вже Бог дав вечір, то й їдуть додому!"

Прийшли до дому. Господар пита: „Куме, багато накосили?" А циган: „Багато накосили! Треба три громадільники, щоб громадили".

От циган повечеряв, пішов собі до дому. Хозяїн узяв коні й поїхав на ніч на ту траву подивитись, чи багато викошено. Як поїхав до тих покосів, то аж за голову узявся. Приїхав до дому, устав раненько і побіг до цигана та й каже: „Куме, чи не підеш ти сьогодня до мене косити?" А він одвічає: „Ба, піду, куме! А хто піде з косарями?" А він каже: „Піду я, наймит і ви, — каже, — куме підете." Він знов питається: „Що давати-мете їсти?" — „Знову дам чарку горілки рано, на полудень, і на вечір і скажу жінці, щоб зварила курку й винесла в поле обідати і паляниці." — „Згода!"

Потім прийшов додому, добре поснідав з наймитом, заки, циган прийшов — і сказав жінці: „Неси обідати, щоб акурат сонце було у полудень. Потім, як їтимеш, — дуже помаленьку йди, хоч я махоти-му рукою — не кваплся. Я возьму косу на плечі, бігтиму до тебе, мов хочу бити, а ти тікай через гору в ярок, кидай горшками в землю. Я бігтиму за тобою, наймит за мною: ми тебе доженем, там і пообідаєм, поки циган дожидатиме".

От, вийшли вони в поле, почали косити. Косять до обіду, циган уже їсти добре хоче та й каже: „Еге, куме, — варто щось попоїсти!" А кум каже: „От лукава жінка: казав, щоб рано виносила обід, а її й досі нема".

От, косили вони вже до полудня, дивляться, а хазяйка несе обідати. А циган каже: Е, куме, — вже нам обід іде!" А кум одвічає: „Ну, коли-б вона прийшла, — я вже їй дам!" і кричить до неї: „Іди, — каже, — скоро!" А вона як почула його голос, ще помаліше почалайти. Він тоді й каже: „Піду побю її, як дожену!" А наймит: „Лишіть, хазяїне, поки принесе обід, а тоді дасте їй духопелу". Хазяїн ухопив косу й каже: „Ні, таки піду! я там їй дам!" „Хазяїн біжить з косою попереду, а наймит позаду: „Бійтесь Бога, хазяїне, — що ви робите? Лишіть хазяйку живою, а то гріха наберете!" Та хазяйка побачила, що хазяїн біжить з косою, та горшками тим, об землю, а сама далі через гору. Там побігла й сіла, дожидає. Вони прийшли обідать, пообідали добре. Циган прибіг на те місце, де горшки побито, позбирав, яка там квасолька була чи бурячок, та тим і заговів. Ідуть вони відтіль, уже пообідавши, а циган питається: „А що, куме, не догнав?" А хазяїн каже: „Ні! бісова віра, заки вибіг на гору, не знати де й ділась". Циган одвіча: „Ге-е, куме! Не так треба було робити! Нехай би вона, куме, прийшла та поклала обід, а тоді-б їй тут дати, що дати". Він, хазяїн, говорить: „Ну, вже я їй дам увечері! Ну, вже будь ласка, куме, — я тебе перепрошаю: косім хоч до підвечірку!" — Стали знов косити, а циган здорово охляв, не може тягти вже ніяк. Просить кума: „Гей, куме, змилосердися, їдьмо додому, бо пропали!".

Дав Бог вечір, прийшли до дому. А жінка наварила вареників і зарізала курку, зварила, а вперед налляла сироватки. Та хазяїн їсть тільки так, показує ложку, і наймит; а циган таки хапав добре, бо вимерхався, не снідавши й нічого. Після, як наїлися вони сироватки, дала хазяїка молока кислого. Теж хазяїн не їсть, і наймит тільки ложку показує, а циган добре наївся. Хазяйка подала вареники й курку. Хазяїн уже їсть, і наймит, а циган тільки очи витріщив, на курку дивиться й на вареники та й каже до куми: „Е, кумо! знаєте, як варити, та не знаєте як давати!"

Потім кум уже говорить: „Куме, вечеряйте;" Циган каже: „Спасибі, куме! — вже повечеряв".

І знов кум просе: „Ідіть завтра, куме, до мене косити ще!". А циган: „Е, куме, — хоч дай три карбованці, я завтра вже не піду".

Я. Щоголів.

НА ЗРУБІ.

Знав тебе я в ту ще пору,
Віковічний, темний ліс,
Як не рушений рукою
Чоловічою ти ріс.

Як з-під моху і коріння
Ледви різалась трава
І, мов велети стояли
Чорностволі дерева;

Як в твої глибокі пущі
Тільки олені одні
В спеку з узлісся та сарни
Забігали опівдні;

Як від ранку і до ночі
Цілі безліки пташок
Без увагу тріскотіли
Між рясних твоїх гілок.

І величний був ти зранку
Після бурі, як мовчав,
І страшний, як в ніч таємну
Пугач болото кричав.

Не одну ти бурю бачив
Над собою, темний ліс;
Не одну пожежу стерпів,
Та не падав, — ріс та й ріс!

А прокинули чавунку,
Закипів і казан, —
Примостилися до тебе
І сахарня й караван.

І пішла косить сокира
По твердій твоїй корі:
Повалились, мов колосся,
І дуби й осокорі.

Що з землі тягла природа
Не десяток літ, не вік,
Те до скипки скоренили
Люди з любощу за рік.

І пеньки твої кремезні
Чагарник позакривав;
Збігли сарни прудконогі,
Олень безвісти пропав;

А місць їх женуть пастися
Товарину і овець,
Та іде під осінь бити
Зайця й валюша стрілець.

М. Чернявський.

В ГОЛОДНИЙ РІК.

У хаті темно. Плачуть діти.
Свариться мати... та замовк
Чогось хазяїн сумовитий, —
Очима блима лиш, мов вовк.
Останній шмат святого хліба
Сьогодня ззіли... Та й була
Всього то й хліба тільки скиба,
І то — зачерствіла, цвіла.
І ось у вічі їм глядіти
Підходить смерть... А тут зима,
Нема чим печі натопити,
Дітий зогріти чим нема...
А ніч стоїть. І плачуть діти.
Життя їх мати проклина.
Хазяїн став щось шарудіти;
Чогось шукає... До вікна
Він підійшов... В руках сокира
І лом дзвенить... „Отямсь, невіра!
Гукає жінка. Не сказав
Ні слова той. Мов звір голодний,
Метнувсь у сіни і пропав.
На дворі вітер дув холодний
Старі віконниці хитав...
І плачуть знов у хаті діти.
Замовкла мати і дріжить:
„І що намислив він робити?...
Не дай Бог лиха наробить!"
А ніч стоїть страшна, холодна,
Здається й краю їй нема.
І спить — не спить семя голодна,
А запомога десь дріма.

ПОБОЇ ЗА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Діло пише:

Тому два тижні прийшов господар з села Опори пов. Дрогобич, Василь Бандрівський, до лісничого доокoличних лісів фундації гр Скарбка, Йошти за карточкою на дрова. Побережник спольщений панський служака, накинувся на селянина з поганою лайкою: В. Бандрівський свідомий Українець, випросив собі таку поведінку і зажадав перш за все говорити до нього по українськи. Довідавшись про це лісничий Йош закликав Бандрівського до другої кімнати, зачинив двері і почав по звірськи бити Бандрівського. Бандрівський навіть не боронився, бо лякався побережників, які спокійно придивлялися за те видобувшись насилу ледве живим на волю вніс проти лісничого судову скаргу. На днях в повітовому суді в Мединичах відбулася розправа. Свідки побережники, які спершу не хотіли зізнавати, таки зізнали під присягою на некористь обвинуваченого; теж саме судовий лікар ствердив знаки від побоїв. Обвинувачений не явився на розправу і тому розправу відложено, але є надія, що вже цим разом озвірілого патріота що побоями хоче защіплювати польську мову серед споконвічних українських сел, не мине законна кара. Найбільше лихо в покірливости наших селян, які дозволяють теророзувати себе всякими прибудиками, терплять наруги і мовчать, замість навчити розуму таких підпанків.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт. коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".